

Vragenboekje

Dit examen bestaat uit 26 vragen en een vertaalopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 9 *inopia rei familiaris*

- 2p 1 Welke oorzaak noemt Sallustius in tekst 1? Beantwoord de vraag door het citeren van het desbetreffende Latijnse tekstelement.

In De Coniuratione Catilinae caput 3 zegt Sallustius over zichzelf: „En hoewel ik deze immorele praktijken verafschuwde – gemene methoden waren mij vreemd – werd ik toch in mijn jeugdige onnozelheid ertoe verleid deel te blijven nemen aan het machtsspel. En hoewel ik het niet eens was met het wangedrag van de anderen, kwelde mij toch dezelfde eerzucht die anderen kwelde, gepaard gaand met behoefte aan prestige en afgunst.” Deze autobiografische tekst en de beschrijving die Sallustius in tekst 1 geeft van Catilina vertonen inhoudelijk een overeenkomst en een verschil.

- 2p 2 Omschrijf zowel de overeenkomst als het verschil.

In de hoofdstukken 6–13 heeft Sallustius in een lange uitweiding het morele verval van Rome beschreven.

- 1p 3 Welke functie heeft deze uitweiding in het betoog van Sallustius blijkens de inhoud van regel 12–13 (In t/m *habebat.*)?

Soms slaagt Sallustius erin de inhoud van de tekst ook door stilistische vormgeving tot uitdrukking te brengen. Een voorbeeld daarvan tref je aan in regel 12–13.

- 2p 4 Leg uit dat de plaatsing van de woorden *circum se* een beeldend effect heeft.

Regel 24–25 *iuventutem quae domum Catilinae frequentabat parum honeste pudicitiam habuisse;*

- 2p 5 Welk oordeel spreekt Sallustius vervolgens uit over het waarheidsgehalte van deze mededeling? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

- 2p 6 Citeer uit regel 2–6 (Huic t/m *parum.*) zowel een voorbeeld van een chiasme als van een asyndeton.

Tekst 2

Regel 1 *Quid est enim, Catilina, quod te iam in hac urbe delectare possit?*

Verderop in tekst 2 stelt Cicero een vraag die sterke inhoudelijke gelijkenis vertoont met deze vraag.

- 2p 7 Hoe luidt die vraag? Beantwoord de vraag door het citeren van het desbetreffende Latijnse tekstelement.

Regel 3 *Quae nota domesticae turpitudinis non inusta vitae tuae est?*

R.Th. van der Paardt gebruikt in zijn vertaling een andere metafoor dan Cicero:

Welke smetten kleven er niet aan het blazoen van uw gezinsleven?

- 1p 8 Welke metafoor gebruikt Cicero?

Regel 8–11 *Quod ego praetermitto t/m tibi impendere senties:*

- 1p 9 Hoe luidt de Latijnse technische term voor het hier toegepaste stilistische middel?

- 2p 10 Citeer het Latijnse woord dat subject is van de infinitivus *paravisse* (regel 16).

Tekst 2 en Tekst 1

Regel 5 *adulescentulo*

- 1p 11 Citeer uit tekst 1, regel 12–26 het Latijnse tekstelement dat een verklaring vormt voor het feit dat *Catilina* onder *adulescentuli* aanhangers zocht.

Regel 5 *corruptelarum inlecebris*

- 1p 12 Geef hiervan een concreet voorbeeld uit tekst 1, regel 12–26. Beantwoord de vraag door het citeren van het desbetreffende Latijnse tekstelement.

Tekst 3

Deze *peroratio* valt inhoudelijk in twee delen uiteen.

- 2p 13 Vat de inhoud van elk van beide delen kort samen.
- 2p 14 Wat is volgens de antieke retorica de functie van de *peroratio*? Verwerk in je antwoord tevens de relevante Latijnse technische term.

Regel 9 *tua*

- 2p 15 Citeer uit het voorafgaande het Latijnse tekstelement dat met *tua* contrasteert.

In regel 1–10 formuleert Cicero zijn politieke credo van de *concordia ordinum*.

- 2p 16 Om welke twee *ordines* gaat het blijkens regel 5–8?

Tekst 4

Regel 1 *At studuit t/m Caelius*.

Volgens de meeste commentatoren worden deze woorden door Cicero de aanklager in de mond gelegd. Indien die interpretatie juist is, is de vertaling *cum* = *toen* minder gelukkig.

- 2p 17 Wat is binnen deze opvatting de beste vertaling van *cum*?

Regel 1–2 *Et t/m fecerunt*.

- 2p 18 Kan ook *déze* zin, net als de vorige, de aanklager in de mond gelegd zijn? Licht je antwoord toe.

Cicero schetst *Catilina* in deze tekst als een vat vol tegenstrijdigheden.

- 1p 19 Citeer het Latijnse tekstelement dat contrasteert met *libidinum* (regel 5).
- 1p 20 Citeer het Latijnse tekstelement dat contrasteert met *vitia* (regel 6).

Tekst 5

De kijk van de hoofdpersoon in Vestdijks roman op de beschrijving van *Catilina* door Sallustius strookt niet met de bedoeling van Sallustius zelf.

- 2p 21 Leg uit in welk opzicht zij verschillen. Ga in je antwoord in op beide teksten.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Tekst 6

- 1p **22** Op welke wetsbepaling wordt gedoeld in regel 6–7?
- 1p **23** Naar welke latere gebeurtenis in het leven van Cicero is deze droom een vooruitwijzing?

Algemeen

- 3p **24** Hoe beoordeelde Cicero het belang van *ars*, *exercitatio* en *ingenium (natura)* ten opzichte van elkaar?

Elocutio, *memoria* en *actio / pronuntiatio* zijn drie van de vijf traditionele onderdelen van de welsprekendheid.

- 2p **25** Welke zijn de beide anderen? Beantwoord de vraag door het noemen van de Latijnse termen en een omschrijving ervan.

Catilina: schurk of „Robin Hood“?

- 3p **26** Leg uit dat het antwoord op deze vraag sterk afhankelijk is van iemands politieke opvattingen. Gebruik bij voorkeur niet meer dan 50 woorden.

Tekst 7

Bestudeer tekst 7 met de inleiding en de aantekeningen.

- 45p Vertaal regel 1–11.

Einde